

otoku Krku, a drugi dio knjige posvetio je povijesti bratovštine slavjenice. Treba svakako naglasiti, da nije riječ o nekom popularnom povijesnom prikazu. Bolonićevo je djelo pisano znanstvenom metodom na temelju izvorne građe i dosta bogate literature.* Knjiga je providena kazalima, sažetkom na njemačkom jeziku i vrijednim slikovnim prilogom na kraju. Tko je uzme u ruke i pažljivo pročita, upoznat će neobično važan dio vjersko-društvenog života našega naroda u prošlim stoljećima. Iznenadit će se koliko su te razne bratovštine i sve što je s njima bilo povezano zahvaćale u dušu našega čovjeka, davale poseban ton životu pojedinaca i čitavih mjesta na našim otocima i duž hrvatske obale Jadrana. Bolonić prikazuje bratovštine na Krku, našem najvećem otoku, ali njegov rad svojim značenjem prelazi okvire tog ograničenog područja, jer nas na tipičnom primjeru krčkih »brašćina« upoznaje s pojavom koja je na raznim poljima od pobožnosti preko pučke socijalne međupomoći pa do narodnog folkloru kroz duga stoljeća bila živo prisutna u velikom dijelu našega naroda.

APOLOGIJA SAMOĆE

Veljko Vučetić: *Pohvala jastva, Čakavski sabor, Split, 1977.*

Job

Apokalipsa je počela s branjem prve jabuke. Zlatno tele i njegovo prijestolje, kao i hram Duha Svetoga u nama su. Često smo od čuvara svetog hrama postali klanjatelji idola. Misaonom i religioznom čovjeku ne ostaje od ovoga ni jedno intenzivnije uznemirenje: dubljih padova, poraza i uzvišenijih pobjeda. Ta egzistencijalna apokalipsa, čini se, nije se u hrvatskom pjesništvu nigdje tako cjelovito ukazala kao u poeziji Veljka Vučetića. Rječnikom današnjeg književnog govora, sumirajući apokaliptičku patetiku, kojoj je živa, ponekad slikarski do ekspresivnosti, životna vizija dala potrebnu vezu sa suvremenim i dovela je u pravu mjeru, naš je pjesnik uspio stvoriti osobiti i neponovljivi izraz, samo njemu karakterističan.

Zanos, nada, duhovna lutanja, strah od samoće, jedino bitna samoća — bitak ili samoća bitka — samo su šture naznake na marginama doživljaja ove izuzetne poetike našeg vremena, koja svoj plodni kontinuitet odražava od KAMPORSKIH ZVONA, preko KLIŠKIH ELEGIJA, do knjige POHVALA JASTVU, kojom je još jednom proširen neiscrpljivi poetski opus Veljka Vučetića. Možda treba posebno istaknuti njegove pjesme u prozi kao izvrsnu književnu vrstu kojom nas je pjesnik zadužio.

Izabrali sebi osamu, poput ptice u klisuri, nabreknuti od samoće, pjevati — to je skica za umjetničko-ljudski habitus našeg pjesnika, njegove osobite pjesničke neminovnosti, plodnog, iskrenog i potresno opravdanog stiha, koji sriče u našem ambijentu, ali ga odmah snagom talenta i širinom predmeta nadilazi, razmahuje krila sveobuhvatnosti dotičući transcendentno.

Tamnica bića — samoća, posebno danas, postala je zajedničkim nazivnikom svih egzistencijalnih, uspjelih i neuspjelih, operacija, svih inverzija i stagnacija. Ova lirika iscurila je iz stigme samoće. Ona je njezina apologija:

»U Samoći, u zatočenju, povazdan predan dubini zrenja...«

* Nekako u isto vrijeme kad i Bolonićeve knjiga izišla je i podulji članak Ivana Ostojića pod naslovom *Stara bratovština presu. Tijela Kristova u Splitu (Bogoslovska smotra, XLV, br. 4 (1975), str. 479—488 i XLVI, br. 3. (1976), str. 307—320)*, u kojem je na kraju donesena literatura o starim bratovštinama u Dalmaciji. Iz svega vidimo, da je ta zanimljiva tematika za južnohrvatske krajeve u zadnjih sto godina prilično obrađivana.

»U Samoći, u zatočenju, povazan predan dubini zrenja...«
 »A ja oslobođen odavna iskao sam smrt, prije njenog sraza i kad je stigla davno mrtav ni prepoznati je nisam smio.«
 »Sumrak je već grobnica dana, kad se zatvaraju cvjetovi i ljubavnici šute.«
 »Ta znao sam da nema veće pjesme od ove koju ne mogu izreći...«
 »Da l' sjećanje na pustu zemlju umanjiti hoće otajstveni smijeh?«
 »Katkad onemoćao gledam vlastitu kožu kako gmiže dnevnim slabocama.«

To su izvaci iz velikog mozaika stihova Veljka Vučetića i ovako, bez nekog redosljeda, žele biti svjedoci jednog živog pjesničkog opusa i okrepa mog doživljaja.

Svako umjetničko djelo ima svoju duhovnu obitelj i srodstvo i unutar jedne takve imaginarne zajednice moguća je i klasifikacija i ovog djela, koju će kritici izreći. Očito, ovu poeziju i liriku ne smijemo zanemariti, jer se pjesnik u njoj spušta s bolom u arenu vlastitih duhovnih patnji, prolazeći hladnim podzemljem hala samoće, da u svojim sretnim trenucima osvaja visove duha. Ovaj dijagram duhovnog života pruža mogućnost suživljavanja i mogućnost doživljavanja. S tim ova poezija JEST!

Vučetić je ostavio za sobom široke i snažne mostove, ali da bi se osjetila njegova poetska poruka valja poznavati i osjetiti život u visokoj litici usamljene ptice i dobro otvoriti čulo njezinu pjevanju.

CROATICA CHRISTIANA PERIODICA, I, 1, 1977.

Časopis instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovskeg fakulteta u Zagrebu, god. I, br. 1, 1977. Izdala Kršćanska sadašnjost, str. 154 i nekoliko listova slikovnog priloga.

D. S. I v.

Početkom 1978. g. pojavio se je prvi broj novog časopisa za crkvenu i uopće religijsku povijest Hrvata. Časopis je najavljen prije nekoliko godina, a uredništvo je prikupilo priloge za prvi broj potkraj 1976. g. Dakle do izlaska iz tiska prošla je godina dana. To je razlog što se pojedini autori ne osvrću na neke u međuvremenu objavljene radove koji zadiru u istu problematiku.

U rubrici *Rasprave i prilozi* najposebniji je rad Josipa Buturca pod naslovom »Iz povijesti Hrvatske bogoslovske akademije 1922—1945«. Spomenimo da je ta ustanova uz ostalo izdavala u razdoblju 1931—1944. prvi naš časopis za crkvenu povijest »*Croatia sarca*« koji novim časopisom »*Croatica christiana periodica*« poslije prekida od više od 30 godina dobiva modernog nasljednika. U drugom mjestu je prilog o povijesti Crkve na skradinsko-kninskom području u 17. st. od Slavka Kovačića u kojem autor, ne ulazeći u pojedinosti, daje sažeti prikaz tadašnjih sudbonosnih zbivanja u životu Crkve u tim krajevima. Na st. 26 potkrale su mu se dvije netočnosti. Umjesto »Kosovo polje« treba kao ime župe stajati *Kožulovo polje*, a umjesto »*Otišići*« *Otiblići*, na što ga je upozorio dr fra Karlo Kosor. Treći je prilog Ante Sekulića koji piše o